

Hazar Gölü

DOG005
İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

Hazar Gölü © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 9977 ha
Boylam : 39,37°D
Enlem : 38,48°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

Yükseklik : 1240 m - 1380 m

il(ler) : Elazığ

ilçe(ler) : Elazığ merkez, Sivrice, Maden

- **Alanın Tanımı:** Hazar Gölü, Elazığ'ın 25 km güneydoğusunda bulunur. Kuzeyinde Master Dağı, güneyinde Hazar Baba Dağı bulunan gölün kuzey kıyısından Elazığ-Diyarbakır karayolu geçmektedir. Güney kıyısında Sivrice ilçesi ve güneydoğusunda Gezin Beldesi bulunmaktadır. Uzunluğu 22 km, genişliği 3-4 km olan gölün yüzey alanı 9200 hektardır. En derin yeri 216 metredir. Gölde KİLİSE Adası adı verilen ada yer almaktadır. Ada çevresinden başlayıp Sivrice ilçesine kadar uzanan batık bir kente ait kalıntılar bulunmaktadır. Göl, taban suyuyla beslenmektedir. Ayrıca Kürk ve Zikkim dereleri de göle akmaktadır. Göl suyu acı olup tatlı suların katıldığı yerlerde sazlıklar mevcuttur. Bölgeye, Doğu Anadolu'nun karasal iklim koşulları hâkimdir. Ancak ilin çevresindeki Keban ve Karakaya baraj göllerinden dolayı son yıllarda iklimde değişiklikler görülmektedir.
- **Habitatlar:** Gölün batısındaki Kürk Suyu'nun katıldığı yerde Kürk Deltası, doğusundaki Zikkim Deresi'nin katıldığı yerde Gezin Deltası bulunmaktadır. Gölün sazlık alanları bu deltalarla sınırlıdır. Göl çevresinde yüksek eğimli bozkır karakterinde yamaçlar mevcuttur. Gölün kuzeyindeki yamaçlarda ise seyrek meşe ve badem ağaçları yer alır. Ayrıca gölün güney ve güneydoğu kıyılarında yer yer iğneyapraklı ağaçlandırma alanları görülmektedir.
- **Türler:** Alan endemik bitki türleri açısından oldukça önemlidir. Hazar Gölü ülkemize endemik ve nesli dünya ölçeğinde tehlike altında dört bitki türünü barındırır. Bu türlerden *Isatis constricta* dünyada Hazar Gölü dışında yalnızca birkaç alanda bulunmaktadır. İnce balıklarından *Alburnus heckeli*, *Aphanius asquamatus* ve *Cobitis elazığensis* dünyada sadece Hazar Gölü'nde yaşayan balık türleridir. Bu türler henüz dünya ölçeğinde tehlike altında tanımlanmamakla birlikte büyük olasılıkla üçü de tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. ÖDA'da ayrıca Fırat Üniversitesi tarafından yapılan çalışmalar altında rotifer ailesine ait on bir tür plankton belirlenmiştir. Gölün doğu ve batı kıyılarında bulunan sazlık alanlar birçok kuş türü için üreme, göç veya kışlama alanıdır. Göldeki adalarda Van Gölü martısı (*Larus armenicus*) üremekle birlikte türün popülasyonunun büyüklüğü hakkında veri bulunmamaktadır. Aynı adalarda eski yıllarda tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*) da üremiştir.

- **Tür gruplarının yanında alan iki kelebek ve bir kızböceği türü için de ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.**
- **Alan Kullanımı:** Göl suları sulama ve elektrik enerjisi üretimi amacıyla kullanılmaktadır. Göl çevresinde yaklaşık yirmi beş kamu kurum ve kuruluşuna ait eğitim ve dinlenme tesisleri, ayrıca, konaklama tesisi, lokanta, günübirlik piknik alanı ve balık restoranları bulunmaktadır. Gölde su sporları ve balık avcılığı yapılmaktadır. Gölün güneyindeki Hazar Baba Dağı'nda kayak tesisleri bulunmakta olup kış sporları yapılmaktadır. Çevresinde tarıma elverişli alan çok azdır, genellikle bağcılık ve bahçe ziraatı yapılmaktadır. Diğer alanlarda ise hayvancılık yapılır. Sivrice ilçesinde üç tuğla ve kiremit fabrikası bulunmaktadır ve tuğla hammaddesi Kürk Deltası'ndan temin edilmektedir.
- **Tehditler:** 1220 metre eşik kotunda bir tünel vasıtasıyla gölden önemli miktarda su alınmakta; enerji üretimi ve sulama amacıyla kullanılmaktadır. Bu durum, göldeki su miktarını önemli ölçüde azaltmaktadır. Sivrice ilçesindeki tuğla ve kiremit fabrikası, hammadde teminini Kürk Deltası'ndan sağlamakta ve sınırlı sazlık alan tahrip edilmektedir. Göl çevresindeki yüksek eğimli yamaçlarda su ve rüzgâra bağlı erozyon mevcuttur. Erozyon göl dibinde balçık birikimine neden olmaktadır. Göl kıyısındaki tesislerin ve yazlık evlerin atıkları göle karıştığı için göl kirlenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Fırat Üniversitesi yetkilileri, Hazar Gölü'ne her yıl 178 milyon kilogram katı atığın akarsular aracılığı ile taşındığını bildirmiştir. Göl kıyısı olan Sivrice ilçesi ve Gezin beldesine ait atık sular da atılmadan göle verilmektedir. Gölün kuzey kıyıları, yer yer rekreasyonel tesislerin yapımı amacıyla doldurulmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Gölde siglaşmanın ve balçık oluşumunun önüne geçilmesi için erozyon ile mücadele çalışmaları devam etmektedir. Bir anıtma tesisi kurularak atık suların havza dışına çıkışının sağlanması, ayrıca Sivrice ilçesi, göle kıyısı olan beldeler, turistik tesisler ve yazlık konutların atık sularını toplayıp bu anıtma sistemine aktaracak bir kolektör yapılması planlanmaktadır.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Elazığ Vahitliği; Elazığ Çevre ve Orman İl Müdürlüğü; Elazığ Tarım İl Müdürlüğü
Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü; Elazığ Belediyesi; Sivrice Belediyesi; Dicle Üniversitesi Kuş Gözlem Topululuğu.

■ **Hidro Kılınç**

Hazar Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Hazar Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Astragalus zahlbruckneri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Chaenorhinum huber-morathii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Galium galiopsis</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Isatis constricta</i>	1	0	-	EN	Var	A1
<i>Orobancha sintenisii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
 <i>Alburnus heckeli</i>	1	1	DD	-	Var	A2, C1
<i>Aphanius asquamatus</i>	1	1	DD	-	Var	A2, C1
<i>Cobitis elazigensis</i>	1	1	-	-	Var	A2, C1
 <i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Spialia osthelderi</i> - Orta Doğu	0	0	-	CR	Var	B1, C1
 <i>Brachythemis fuscopallata</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Van Gölü martısı (*Larus armenicus*) © Soner Bekir